

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 86/11
Λουξεμβούργο, 8 Σεπτεμβρίου 2011

Απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-58/10 έως C-68/10
Monsanto SAS κ.λπ.

Το Δικαστήριο αποφαινεται επί των προϋποθέσεων υπό τις οποίες οι γαλλικές αρχές μπορούσαν να απαγορεύσουν προσωρινά την καλλιέργεια του αραβοσίτου MON 810

Εν προκειμένω, μέτρα έκτακτης ανάγκης μπορούσαν να ληφθούν υπό τις προϋποθέσεις της ρυθμίσεως για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές

Η σκόπιμη ελευθέρωση των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) στο περιβάλλον –πειράματα πεδίου ή καλλιέργεια φυτικών ποικιλιών ΓΤΟ– διέπεται από ευρωπαϊκή νομοθεσία η οποία έχει ως άξονες ειδικά δύο καθεστώτα: αφενός, αυτό της οδηγίας 2001/18/ΕΚ¹, η οποία έχει εφαρμογή επί της σκόπιμης ελευθερώσεως όλων των ΓΤΟ στο περιβάλλον, και, αφετέρου, αυτό του κανονισμού 1829/2003² ο οποίος, όσον αφορά τους ΓΤΟ που προορίζονται για τη διατροφή του ανθρώπου και των ζώων, δύναται να έχει και αυτός εφαρμογή. Τηρουμένης της αρχής της προφυλάξεως, η νομοθεσία αυτή σκοπό έχει να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας της ζωής και της υγείας του ανθρώπου, φροντίζοντας όμως να διασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των τροφίμων και των ζωοτροφών.

Με απόφαση³ της 22ας Απριλίου 1998, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε, κατόπιν αιτήσεως της Monsanto Europe, τη διάθεση του γενετικώς τροποποιημένου αραβοσίτου MON 810 στην αγορά, βάσει της τότε σε ισχύ οδηγίας 90/220/ΕΟΚ για τη σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ στο περιβάλλον. Σε εκτέλεση της αποφάσεως αυτής, η Γαλλία παρέσχε γραπτή συγκατάθεση για την εν λόγω διάθεση στην αγορά. Χρησιμοποιούμενος στο έδαφος της Ένωσης ως ζωοτροφή, ο αραβόσιτος MON 810, που αναπτύχθηκε από τον αμερικανικό όμιλο Monsanto, είναι ιδιαίτερος ανθεκτικός σε ορισμένα παράσιτα.

Στις 11 Ιουλίου 2004, η Monsanto Europe ανακοίνωσε τον αραβόσιτο MON 810 στην Επιτροπή ως «υφιστάμενο προϊόν», όχι βάσει της οδηγίας 2001/18/ΕΚ, αλλά βάσει του κανονισμού 1829/2003 για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές, εφόσον είχε νομίμως διατεθεί στην αγορά πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του κανονισμού αυτού (δηλαδή τις 18 Απριλίου 2004)⁴. Στις 4 Μαΐου 2007, η Monsanto ζήτησε ανανέωση της εγκρίσεως για τη διάθεση αυτού του ΓΤΟ στην αγορά βάσει του ίδιου κανονισμού.

Ως μέτρα έκτακτης ανάγκης, η Γαλλία εξέδωσε, το 2007, υπουργική απόφαση για την αναστολή στην ημεδαπή της μεταβιβάσεως και της χρήσεως των σπόρων σποράς αραβοσίτου MON 810, και ακολούθως, το 2008, δύο υπουργικές αποφάσεις με τις οποίες απαγόρευσε την καλλιέργεια των σπόρων σποράς αραβοσίτου MON 810.

Αιτήσεις ακυρώσεως των μέτρων αυτών κατατέθηκαν ενώπιον του Conseil d'État (Γαλλία) από τη Monsanto και διάφορες εταιρίες παραγωγής σπόρων σποράς. Στο πλαίσιο αυτών των αιτήσεων

¹ Οδηγία 2001/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2001, για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και την κατάργηση της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 106, σ. 1).

² Κανονισμός (ΕΚ) 1829/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές (ΕΕ L 268, σ. 1).

³ Απόφαση 98/294/ΕΚ, της 22ας Απριλίου 1998, για τη διάθεση στην αγορά γενετικώς τροποποιημένου αραβοσίτου (Zea mays L. σειρά MON 810) σύμφωνα με την οδηγία 90/220/ΕΟΚ (ΕΕ L 131, σ. 32).

⁴ Βάσει του κανονισμού 1829/2003 (άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο α').

ακυρώσεως, τέθηκε το ζήτημα αν μέτρα έκτακτης ανάγκης μπορούσαν να ληφθούν από τη Γαλλία βάσει της οδηγίας 2001/18/EK, η οποία επιτρέπει τη λήψη τέτοιων μέτρων από το κράτος μέλος, απλώς και μόνο με δική του πρωτοβουλία και απ' ευθείας, ή αν έπρεπε να ληφθούν βάσει των κανονισμών 1829/2003 και 178/2002, οι οποίοι επιτρέπουν τη λήψη μέτρων έκτακτης ανάγκης από κράτος μέλος μόνον όταν το τελευταίο έχει πληροφορήσει επίσημα την Επιτροπή για την ανάγκη να τα λάβει και η Επιτροπή δεν έχει λάβει κανένα μέτρο.

Στο πλαίσιο αυτό, το Conseil d'État αποφάσισε να ρωτήσει το Δικαστήριο σχετικά με τους εφαρμοστέους επί των μέτρων έκτακτης ανάγκης κανόνες που διέπουν τις εγκρίσεις διαθέσεως στην αγορά οι οποίες καλύπτουν τα επίμαχα προϊόντα ΓΤΟ.

Κατ' αρχάς, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι απαντήσεις που δίδονται εν προκειμένω δεν θίγουν την εφαρμογή της οδηγίας 2002/53/EK για τον κοινό κατάλογο ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτικών ειδών⁵, η οποία έχει εφαρμογή επί των σπόρων σποράς που προέρχονται από ποικιλίες αραβοσίτου όπως αυτές του αραβοσίτου MON 810, αλλά της οποίας οι διατάξεις, που παρέχουν σε κράτος μέλος τη δυνατότητα να του επιτραπεί κατόπιν αιτήσεώς του να λάβει μέτρα απαγορεύσεως, δεν έτυχαν επικλήσεως από τις γαλλικές αρχές.

Στη συνέχεια, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, εν προκειμένω, ο αραβόσιτος MON 810, ο οποίος εγκρίθηκε μεταξύ άλλων ως σπόρος σποράς με σκοπό την καλλιέργεια, κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον (καταργήθηκε από την οδηγία 2001/18/EK), ανακοινώθηκε ως «υφιστάμενο προϊόν» σύμφωνα με τον κανονισμό 1829/2003, και ακολούθως έγινε το αντικείμενο μιας υπό εξέταση αιτήσεως ανανεώσεως της εγκρίσεως, βάσει του κανονισμού αυτού. Εκτιμά ότι, σε τέτοιες περιστάσεις, ένα κράτος μέλος **δεν δύναται να χρησιμοποιήσει την περιεχόμενη στην οδηγία 2001/18/EK ρήτρα διασφαλίσεως για να λάβει μέτρα τα οποία αναστέλλουν και στη συνέχεια απαγορεύουν προσωρινά τη διάθεση ενός ΓΤΟ όπως ο αραβόσιτος MON 810 στην αγορά.**

Διευκρινίζει ότι, αντιθέτως, τέτοια έκτακτα μέτρα μπορούν να ληφθούν βάσει του κανονισμού 1829/2003.

Συναφώς, υπογραμμίζει ότι, όταν ένα κράτος μέλος σκοπεύει να λάβει μέτρα έκτακτης ανάγκης βάσει του τελευταίου κανονισμού, οφείλει να τηρήσει τόσο τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που θέτει αυτός όσο και τις διαδικαστικές προϋποθέσεις που θέτει ο κανονισμός 178/2002⁶, στον οποίο ο πρώτος κανονισμός παραπέμπει εν προκειμένω. Κατά συνέπεια, το κράτος μέλος πρέπει να πληροφορήσει «επίσημα» την Επιτροπή για την ανάγκη λήψεως μέτρων έκτακτης ανάγκης. Αν η Επιτροπή δεν λάβει μέτρα, το κράτος μέλος πρέπει να ενημερώσει «αμέσως» την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη για το περιεχόμενο των προσωρινών μέτρων προστασίας που έλαβε. Έτσι, διευκρινίζει το Δικαστήριο, το κράτος μέλος πρέπει να ενημερώσει την Επιτροπή «το ταχύτερο δυνατό», και –όπως άλλωστε συμβαίνει στο πλαίσιο της ρήτρας διασφαλίσεως που περιέχει η οδηγία 2001/18/EK– η εν λόγω ενημέρωση πρέπει να γίνεται, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, το αργότερο παράλληλα με τη λήψη των μέτρων έκτακτης ανάγκης από το περί ου πρόκειται κράτος μέλος.

Επιπλέον, το Δικαστήριο εκτιμά, όσον αφορά τις ουσιαστικές προϋποθέσεις των μέτρων έκτακτης ανάγκης που λαμβάνονται κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 1829/2003, ότι ο τελευταίος **επιβάλλει στα κράτη μέλη να αποδείξουν, πέρα από την έκτακτη ανάγκη, την ύπαρξη καταστάσεως προδήλως δυναμένης να θέσει σε σημαντικό κίνδυνο την υγεία του ανθρώπου, την υγεία των ζώων ή το περιβάλλον.** Παρά τον προσωρινό και προληπτικό χαρακτήρα τους, **τα μέτρα αυτά δύναται να ληφθούν μόνον αν στηρίζονται σε όσο το δυνατόν πλήρη αξιολόγηση των κινδύνων, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, που δείχνουν ότι τα μέτρα αυτά είναι επιβεβλημένα.**

⁵ Οδηγία 2002/53/EK του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, περί του κοινού καταλόγου ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτικών ειδών (ΕΕ L 193, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1829/2003.

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων (ΕΕ L 31, σ. 1).

Τέλος το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, υπό το πρίσμα του όλου συστήματος του κανονισμού 1829/2003 και του σκοπού του αποφυγής των τεχνητών διαφορετικών τρόπων αντιμετώπισης καταστάσεων, η αξιολόγηση και η διαχείριση ενός σοβαρού και προφανούς κινδύνου εμπίπτουν, σε τελευταίο στάδιο, στην αρμοδιότητα μόνο της Επιτροπής και του Συμβουλίου, υπό τον έλεγχο του δικαστή της Ένωσης. Διευκρινίζει ότι, στο στάδιο της λήψης και της εφαρμογής από τα κράτη μέλη μέτρων έκτακτης ανάγκης, όσο δεν έχει εκδοθεί απόφαση στο επίπεδο της Ένωσης, τα εθνικά δικαστήρια που καλούνται να εξακριβώσουν τη νομιμότητα τέτοιων εθνικών μέτρων είναι αρμόδια να αξιολογήσουν τη νομιμότητα των μέτρων αυτών με γνώμονα τις ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις των κανονισμών 1829/2003 και 178/2002. Αντιθέτως, όταν έχει εκδοθεί απόφαση στο επίπεδο της Ένωσης, οι πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στην απόφαση αυτή δεσμεύουν όλα τα όργανα του κράτους μέλους αποδέκτη της εν λόγω αποφάσεως, περιλαμβανομένων των δικαστηρίων του που καλούνται να αξιολογήσουν τη νομιμότητα των μέτρων που ελήφθησαν σε εθνικό επίπεδο.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να λύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" 📡 (+32) 2 2964106